

Babil Research
Strategic Advisory & Analysis

DEĞİŞEN BÖLGESEL DENKLEMDE IRAK VE TÜRKİYE'NİN FIRSATLARI

BİLGAY DUMAN

Babil Research

Babil Research, Türkiye'nin Ortadoğu politikası, Irak, Kürt jeopolitiği, bölgesel savunma ve güvenlik dinamiklerine odaklanan bağımsız bir araştırma ve danışmanlık girişimidir.

Çalışmalarımız, saha temelli araştırmalar, sosyo-ekonomik veri setleri ve bölgesel uzmanlık üzerine inşa edilmektedir. Bu yaklaşım, güvenilir ve kanıta dayalı analizlere ihtiyaç duyan politika yapıcılar, medya mensupları, araştırmacılar ve kurumlara katkı sunmayı hedeflemektedir.

COPYRIGHT © 2026

Bu yayının tüm hakları Babil Research'e aittir. İzin alınmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve Babil Research'ün yayın politikasını yansıtmayabilir.

www.babilresearch.com | info@babilresearch.com | X @babilresearch

Giriş

Ortadoğu'da son yıllarda yaşanan jeopolitik dönüşüm, bölgesel güç dengelerini yeniden şekillendirirken Irak bu dönüşümün merkezinde yer alan ülkelerden biri haline gelmiştir. ABD'nin Irak'taki askeri rolünü kademeli olarak azaltması, İran'ın bölgesel nüfuzundaki değişimler, İsrail ve ABD ile İran arasındaki savaş ve Bağdat'ın bölgesel ekonomik entegrasyon projeleri Irak'ın stratejik önemini daha da artırmaktadır.

Irak'ta 2003 sonrası siyasi sistemin etnik ve mezhepsel güç paylaşımı üzerine inşa edilmesi halihazırda ülkede uzun vadeli bir ulusal bütünleşmeyi engellemektedir. Şii siyasi blokların ağırlığına karşın Kürt gruplar arasındaki rekabet, Sünni siyasi hareketlerin parçalı yapısı ve Bağdat ile Erbil arasındaki kronik siyasi-ekonomik anlaşmazlıklar da ülkedeki parçalı yapıyı derinleştirmektedir.

ABD ile İran arasındaki rekabet ve çatışmalar ise Irak'ı hem askeri hem de siyasi düzlemde bir mücadele alanına dönüştürürken, bu durum, Irak'ın jeopolitik konumu kadar ülkedeki milis ağları, mezhepsel güç paylaşımı ve zayıf devlet kapasitesi ile de yakından ilişkilidir. ABD'nin sahadaki varlığı uzun yıllar bu milis grupların ülkedeki hareket alanını sınırlayıcı bir işlev görmüştür ancak Washington'un askeri rolünün azalması, Irak'taki güvenlik dengesini giderek daha fazla yerel ve bölgesel aktörlerin rekabetine açık hale getirmektedir. Bu da özel-

Şii siyasi blokların ağırlığına karşın Kürt gruplar arasındaki rekabet, Sünni siyasi hareketlerin parçalı yapısı ve Bağdat ile Erbil arasındaki kronik siyasi-ekonomik anlaşmazlıklar da ülkedeki parçalı yapıyı derinleştirmektedir.

likle İran'a yakın milis yapıların siyasi ve askeri etkisini artırabilecek bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.¹

İsrail ile ABD'nin 28 Şubat'ta İran'a saldırmasıyla başlayarak bölgeye yayılan savaş Irak'a da yansımıştır. İran destekli Iraklı milis gruplar, İran'a yönelik saldırıların ardından, Irak ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nde (IKBY) ABD ve Batılı hedeflere yönelik tehditlerini artırarak saldırılar düzenlemektedir. Ülkenin kırılgan yapısına ek olarak milis grupların da savaşın parçası haline gelmesi, Irak'ı yeniden bir vekâlet savaşının merkezine sürükleyebilir.

Öte yandan Irak'ın risklerine rağmen, Başbakan Muhammed Şiya es-Sudani hükümeti döneminde altyapı-ekonomik kalkınma planları

ve bölgesel diplomasi girişimleri ile içeride bir istikrar yakalamaya başladığı ve dışarıda ise dengeli ilişkiler arayışında olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Irak'ta ABD ve İran etkisinin görece zayıfladığı veya yeniden dengelendiği bir senaryoda ortaya çıkabilecek güç boşluğu, Türkiye açısından hem önemli riskler hem de stratejik fırsatlar barındırmaktadır. Bir taraftan İran destekli milis ağlarının güç kazanması ve bölgesel çatışmaların Irak'a sıçraması gibi güvenlik riskleri söz konusu iken, diğer taraftan ekonomik projeler, güvenlik iş birlikleri ve diplomatik açılımlar üzerinden Ankara'nın Irak'taki nüfuzunu artırabileceği yeni bir alan da ortaya çıkmaktadır.

Artan milis etkisi ve güç dengesi

2003 sonrası dönemde Irak'ın siyasi sisteminin ABD tarafından yeniden yapılandırılmasına rağmen ülkedeki Şii nüfusun ağırlığı ve siyasetteki etkinlikleri İran için ülkede geniş bir etki alanı oluşturmuştur. Bu etki yalnızca diplomatik ilişkiler veya siyasi partiler üzerinden olmamış, aynı zamanda milis gruplar, ekonomik ağlar ve dini otoriteler aracılığıyla inşa edilmiştir. Bu nedenle İran'ın Irak'taki varlığı, klasik devletler arası nüfuz ilişkilerinin ötesinde, devlet ve devlet dışı aktörlerin iç içe geçtiği karmaşık bir yapı ortaya çıkarmaktadır.

İran'ın Irak'taki nüfuzunun en önemli unsurlarından biri milis yapıların varlığı olmuştur. Özellikle 2014'te DEAŞ'ın Musul'u ele geçirmesi ve Irak ordusunun ciddi bir çöküş yaşaması üzerine Şii dini lider Ayetullah Ali Sistani tarafından yayımlanan fetva doğrultusunda on binlerce gönüllü silahlı gruplara katılmış ve bu süreçte "Halk Seferberlik Güçleri" olarak

Bir taraftan İran destekli milis ağlarının güç kazanması ve bölgesel çatışmaların Irak'a sıçraması gibi güvenlik riskleri söz konusu iken, diğer taraftan ekonomik projeler, güvenlik iş birlikleri ve diplomatik açılımlar üzerinden Ankara'nın Irak'taki nüfuzunu artırabileceği yeni bir alan da ortaya çıkmaktadır.

bilinen Haşdi Şaabi ortaya çıkmıştır. 2016 yılında Irak Parlamentosu tarafından kabul edilen yasa ile Haşdi Şaabi resmi güvenlik kurumları içinde tanımlanmış ve doğrudan başbakanlığa bağlı bir güvenlik gücü statüsü kazanmıştır.²

Ancak bu yapı homojen bir yapı değildir. Haşdi Şaabi içerisinde farklı ideolojik ve siyasi eğilimlere sahip çok sayıda grup bulunmaktadır. Bu grupların bir kısmı Irak devletine daha yakın bir pozisyon alırken, özellikle Bedir Örgütü, Ketaib Hizbullah, Ketaib Seyid Şuheda, Asaib Ehlil Hak ve Harekat el-Nuceba gibi İran Devrim Muhafızları ile doğrudan ilişkili gruplar Tahran'ın bölgesel stratejisinin bir parçası olarak hareket etmektedir.³

Haşdi Şaabi'ye bağlı gruplar aynı zamanda siyasi partiler aracılığıyla Irak siyasetinde de etkili bir aktör haline gelmiştir. Bu durum, Irak'ta milis güç ile siyasal temsil arasındaki sınırların

***Siyasi partiler aracılığıyla
parlamentoda temsil
edilen milis gruplar hem
devlet kaynaklarına
erişim sağlamakta
hem de güvenlik
politikaları üzerinde etkili
olabilmektedir.***

giderek belirsizleşmesine yol açmaktadır. Siyasi partiler aracılığıyla parlamentoda temsil edilen milis gruplar hem devlet kaynaklarına erişim sağlamakta hem de güvenlik politikaları üzerinde etkili olabilmektedir.

2021'de yapılan seçimlerin ardından Muhammed Şiya es-Sudani başkanlığında kurulan hükümet, bir yandan Irak'ın iç siyasi istikrarını güçlendirmeye çalışırken diğer yandan milis gruplarla devlet arasındaki ilişkileri dengelemeye yönelik bir politika izlemiştir. Ancak özellikle bazı milis grupların İran ile olan yakın ilişkileri, bu yapıların Irak devletinin egemenliğini zayıflatabileceği yönündeki endişeleri artırmaktadır. ABD ve bazı Batılı ülkeler de benzer kaygılar dile getirmektedir.⁴

İran açısından bakıldığında ise Haşdi Şaabi'nin güçlenmesi, bölgesel stratejinin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu bağlamda Irak, İran'ın Suriye ve Lübnan ile kurduğu "direniş eksenini" önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. ABD'nin Irak'taki askeri varlığını azaltması ve bölgesel gerilimlerin artması da bu milis grupların rolünü daha da kritik hale getirmektedir. Bu durum, Irak'ta devlet otoritesi ile milis yapıları arasındaki ilişkinin önümüzdeki dönemde ülkenin siyasi ve güvenlik

mimarisinin yanı sıra bölgesel güvenlik mimarisini de şekillendirecek bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

***Güvenlik mimarisinin
dönüşümü ve ABD-İran
rekabeti***

Irak'taki güvenlik mimarisinin son yirmi yılda geçirdiği dönüşüm, büyük ölçüde ABD'nin ülkedeki askeri varlığı ve bu varlığın zaman içinde değişen niteliğiyle doğrudan bağlantılı olmuştur. 2003 yılında ABD öncülüğündeki koalisyon güçlerinin Irak'ı işgal etmesiyle başlayan süreç, yalnızca Saddam Hüseyin rejiminin sona ermesiyle değil aynı zamanda Irak'ın güvenlik kurumlarının yeniden inşa edilmesiyle sonuçlanmıştır. İşgal sonrası süreçte Irak'taki güvenlik kurumlarının yeniden yapılandırılması büyük ölçüde ABD ve koalisyon güçlerinin desteğiyle yürütülmüştür. Ancak aradan geçen yirmi yılın ardından Washington yönetimi Irak'taki askeri rolünü kademeli olarak azaltma yönünde bir strateji izlemektedir.

ABD'nin Irak'taki askeri varlığının dönüşümü özellikle 2011 yılında Amerikan muharip birliklerinin ülkeden çekilmesiyle başlamış, ancak DEAŞ'ın yükselişi sonrasında 2014 yılında yeniden askeri varlık tesis edilmiştir. Ancak DEAŞ'ın Irak'taki toprak hakimiyetinin sona ermesinin ardından son yıllarda yapılan açıklamalar ve alınan kararlar, ABD'nin Irak'taki rolünün doğrudan muharip operasyonlardan ziyade danışmanlık ve eğitim faaliyetlerine indirgenmesi yönünde bir dönüşüme işaret etmektedir.⁵

Bu dönüşüm, Irak'ın güvenlik mimarisi üzerinde önemli sonuçlar doğurmaktadır. Uzun yıllar boyunca ABD askeri varlığı, Irak'taki farklı siyasi ve silahlı aktörler arasında bir denge unsu-

ru işlevi görmüştür. Özellikle İran'a yakın milis grupların hareket alanı, ABD'nin askeri varlığı ve uluslararası koalisyonun desteği sayesinde belirli ölçüde sınırlanabilmiştir. Bununla birlikte ABD'nin askeri rolünün azalması, Irak'taki güvenlik dengelerinin giderek daha fazla yerel ve bölgesel aktörlerin rekabetine açık hale gelmesine yol açmaktadır.

ABD'nin askeri varlığının sınırlanması ve koalisyon güçlerinin rolünün azalması, milis yapıların hem güvenlik hem de siyasi alanlarda daha geniş bir hareket alanı kazanmasına neden olmaktadır. Nitekim son yıllarda ABD askeri üslerine yönelik saldırıların artması ve İran'a yakın milis grupların zaman zaman Washington yönetimine doğrudan tehditler yöneltmesi, Irak'taki güvenlik ortamının ne kadar kırılgan olduğunu göstermektedir.

ABD ve İran arasındaki rekabetin Irak üzerindeki etkisi, yalnızca güvenlik alanıyla sınırlı değildir. Bu rekabet aynı zamanda Irak siyasetini de doğrudan etkilemektedir. Irak'taki bazı siyasi gruplar ABD ile daha yakın ilişkiler kurulmasını savunurken, İran'a yakın siyasi bloklar ise Washington'un ülkedeki askeri varlığının tamamen sona erdirilmesi gerektiğini dile getirmektedir.

ABD'nin askeri varlığının sınırlanması ve koalisyon güçlerinin rolünün azalması, milis yapıların hem güvenlik hem de siyasi alanlarda daha geniş bir hareket alanı kazanmasına neden olmaktadır.

Irak açısından bakıldığında ABD'nin askeri rolünün azalması hem riskler hem de fırsatlar barındırmaktadır. Bir taraftan ABD'nin çekilmesi, Irak'ın güvenlik sorumluluğunu daha fazla üstlenmesini gerektiren bir süreci beraberinde getirmektedir. Bu durum uzun vadede Irak'ın güvenlik kurumlarının güçlenmesi için bir fırsat yaratabilir. Ancak diğer taraftan devlet otoritesinin henüz tam anlamıyla güçlenmemiş olması ve milis grupların güçlü varlığı, bu sürecin ciddi güvenlik riskleri üretme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Bu nedenle Irak'ta güvenlik mimarisinin geleceği büyük ölçüde üç faktöre bağlı olacaktır. Bunlardan ilki Irak devletinin güvenlik kurumlarını ne ölçüde güçlendirebileceği, ikincisi milis grupların devlet otoritesi altına ne ölçüde entegre edilebileceği ve üçüncüsü ise bölgesel güç rekabetinin Irak üzerindeki etkisinin nasıl şekilleneceğidir. Bu anlamıyla ülkenin güvenlik mimarisindeki dönüşüm yalnızca Irak'ın iç güvenlik dengelerini değil aynı zamanda bölgesel güç rekabetinin seyrini de etkilemektedir.

Türkiye'nin Irak stratejisi: güvenlik, diplomasi ve Kalkınma Yolu

Bölgesel güvenlik ve jeopolitik güç dengesi içerisinde Irak'ta yaşananlar doğrudan ve dolaylı olarak Türkiye'yi de etkilemekte ve yakından ilgilendirmektedir. Nitekim Türkiye, Irak'ta son yıllarda ortaya çıkan yeni jeopolitik denklemin en dikkat çekici aktörlerinden biri olmuştur. Ankara, uzun süre Irak politikasını büyük ölçüde güvenlik kaygıları ve özellikle PKK tehdidi çerçevesinde şekillendirmiştir. Ancak son yıllarda Türkiye'nin Irak'a yönelik yaklaşımının daha geniş bir stratejik çerçeveye oturduğu

görülmektedir. Bu yeni yaklaşım güvenlik boyutunun yanı sıra diplomasi, ekonomik iş birliği, altyapı projeleri ve bölgesel entegrasyon gibi alanları da kapsamaktadır. Bu çerçevede Türkiye'nin Irak politikasının temel hedefleri arasında Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması, merkezi devlet otoritesinin güçlenmesi, PKK'nın Irak'taki varlığının sona erdirilmesi ve iki ülke arasında ekonomik entegrasyonun artırılması yer almaktadır.

Türkiye'nin Irak politikasında güvenlik boyutu uzun yıllardır belirleyici bir rol oynamaktadır. Özellikle PKK'nın Irak'ın kuzeyinde kurduğu üs bölgeleri ve sınır hattına yakın bölgelerdeki varlığı, Ankara açısından doğrudan bir ulusal güvenlik tehdidi olarak görülmektedir. Bu nedenle Türkiye, 2019 yılından itibaren Irak'ın kuzeyinde "Pençe" operasyonları olarak bilinen askerî harekât serisini başlatmış ve örgütün sınır hattındaki hareket alanını ciddi ölçüde daraltmıştır.

Türkiye'nin askeri operasyonlarının yarattığı baskı, PKK'nın Irak'taki faaliyet alanlarında da bazı değişimlere yol açmıştır. Özellikle örgütün dağlık bölgelerdeki varlığının zayıflamasıyla birlikte bazı unsurların Irak şehirlerine doğru kaymış ve Musul, Kerkük ve Süleymaniye gibi bölgelerde daha görünür hale gelmiştir. Bu durum PKK'yı Irak otoritesi ile karşı karşıya getirmiş, Irak merkezi hükümeti açısından da bir güvenlik sorunu olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Nitekim son yıllarda Bağdat yönetiminin PKK'yı Irak'ın egemenliğini tehdit eden bir unsur olarak daha açık biçimde tanımladığı görülmektedir.

Bu çerçevede Türkiye ile Irak arasında güvenlik alanındaki iş birliğinin son yıllarda önemli ölçüde geliştiği söylenebilir. Özellikle 2024 yılında

gerçekleştirilen üst düzey temaslar, iki ülke arasında güvenlik ve istihbarat alanlarında daha koordineli bir yaklaşımın ortaya çıktığını göstermiştir. İki ülke arasındaki yoğun görüşmeler, Ankara ile Bağdat arasında güvenlik alanında yeni bir mekanizmanın oluşturulmasına zemin hazırlamıştır. Bu görüşmelerin en dikkat çekici sonuçlarından biri Irak hükümetinin PKK'yı "yasaklı örgüt" olarak tanımlaması olmuştur. Bu karar, Türkiye-Irak güvenlik iş birliğinde önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir.⁶

Türkiye'nin Irak politikasının bir diğer önemli boyutu diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesidir. Ankara son yıllarda Bağdat ile ilişkilerini geliştirmeye özel önem vermiştir. Özellikle Başbakan Sudani döneminde iki ülke arasındaki diplomatik temasların yoğunlaşması, bu yeni yaklaşımın en somut göstergelerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte Türkiye'nin Irak politikasında Erbil-Bağdat dengesi de önemli bir yer tutmaktadır. Ankara, Irak'ın toprak bütünlüğünü destekleyen bir politika izlerken aynı zamanda IKBİ ile de yakın ilişkilerini sürdürmektedir. Türkiye'nin hem Bağdat hem de Erbil ile ilişkilerini aynı anda yürütmesi, Ankara'nın Irak'taki farklı siyasi aktörlerle dengeli ilişkiler kurma stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'nin Irak politikasında son dönemde öne çıkan en önemli başlıklardan biri ise ekonomik iş birliği ve altyapı projeleri olmuştur. Özellikle "Kalkınma Yolu Projesi" bu bağlamda dikkat çekici bir girişim olarak öne çıkmaktadır. Basra Körfezi'ndeki Fav Limanı'ndan başlayarak Türkiye sınırına kadar uzanması planlanan yaklaşık 1200 kilometrelik kara yolu ve demir yolu

hattını içeren bu proje, Irak ile Türkiye arasında yeni bir ekonomik koridor oluşturmayı hedeflemektedir. Projenin tamamlanması halinde Irak'ın Basra Körfezi üzerinden küresel ticaret ağlarına daha hızlı erişim sağlaması ve Türkiye üzerinden Avrupa pazarlarına bağlanması mümkün olacaktır.⁷

Kalkınma Yolu Projesi yalnızca bir ulaşım projesi olarak değil, aynı zamanda bölgesel bir kalkınma modeli olarak da değerlendirilmektedir. Proje kapsamında demir yolu ve kara yolu hatlarının geçtiği güzergâhlarda sanayi bölgeleri, ticaret merkezleri ve lojistik altyapısının kurulması planlanmaktadır. Bu durum Irak'ın ekonomik çeşitliliğini artırabileceği gibi bölgesel ticaret ağlarının da güçlenmesine katkı sağlayabilir. Türkiye açısından ise bu proje, Orta Doğu ile Avrupa arasındaki ticaret koridorlarının yeniden şekillendiği bir dönemde stratejik bir fırsat olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye'nin Irak politikasının son yıllarda çok boyutlu bir stratejiye dönüştüğü görülmektedir. Güvenlik alanındaki askeri operasyonlar, diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesi, ekonomik projeler ve bölgesel iş birliği girişimleri bu stratejinin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Bu yaklaşım aynı zamanda Irak'ta oluşabilecek yeni güç dengelerine Türkiye'nin daha etkin bir şekilde uyum sağlamasını amaçlamaktadır.

Özellikle ABD'nin Irak'taki askeri rolünün azalması ve İran'ın ülkedeki nüfuzunun devam etmesine rağmen 7 Ekim sonrası Ortadoğu'da düşüşe gecen etkisinin mevcut savaşla birlikte yeni sınamalara maruz kalma ihtimali, Türkiye açısından yeni bir stratejik ortam yaratmaktadır. Ankara, bu yeni denklemde hem güvenlik risklerini azaltmaya hem de Irak ile ekonomik ve diplomatik ilişkilerini derinleştirerek başta

Özellikle ABD'nin Irak'taki askeri rolünün azalması ve İran'ın ülkedeki nüfuzunun devam etmesine rağmen 7 Ekim sonrası Ortadoğu'da düşüşe gecen etkisinin mevcut savaşla birlikte yeni sınamalara maruz kalma ihtimali, Türkiye açısından yeni bir stratejik ortam yaratmaktadır.

bu ülke olmak üzere bölgesel etkisini artırmaya çalışmalıdır.

İkili ilişkilerde riskler ve yeni fırsatlar

Irak'ta son yıllarda ortaya çıkan siyasi ve güvenlik dinamikleri, ülkenin bölgesel güç reketinin merkezindeki konumunu koruduğunu göstermektedir. ABD'nin askeri rolünün gide rek azalması, İran'ın Irak'taki siyasi ve milis ağları aracılığıyla sürdürdüğü nüfuz ve bölgesel gerilimlerin artması, Irak'ın güvenlik mimarisini yeniden şekillendiren temel faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu süreçte Irak, bir yandan devlet otoritesini güçlendirmeye ve ekonomik kalkınma projeleriyle istikrar üretmeye çalışırken, diğer yandan bölgesel güç mücadelelerinin yarattığı baskılarla karşı karşıya kalmaktadır.

Bununla birlikte Irak'ın tamamen İran etkisi altında olduğu yönündeki değerlendirmeler de gerçeği tam olarak yansıtmamaktadır. Irak siyaseti çok sayıda aktörün ve güç merkezinin rekabet ettiği karmaşık bir yapıya sahiptir. Şii siyasi bloklar arasındaki rekabet, Kürt siyasi hareketlerinin kendi içindeki bölünmeleri ve Sünni siyasi aktörlerin farklı ittifak arayışları, Irak'ta tek bir aktörün mutlak hâkimiyet kurmasını zorlaştırmaktadır. Bu durum, Irak'ın dış politika alanında zaman zaman denge siyaseti izleyebilmesine de imkân tanımaktadır.

Bu bağlamda Türkiye'nin Irak politikasında son yıllarda ortaya çıkan çok boyutlu yaklaşım dikkat çekmektedir. Ankara, Irak ile ilişkilerini yalnızca güvenlik perspektifinden ele almak yerine diplomasi, ekonomik iş birliği ve bölgesel entegrasyon gibi alanları da kapsayan daha geniş bir strateji geliştirmeye çalışmaktadır. "Terörsüz Türkiye" süreci, Türkiye'nin Irak politikasının güvenlik boyutunu oluştururken, Bağdat ile geliştirilen diplomatik ilişkiler ve Kalkınma Yolu Projesi gibi ekonomik girişimler

Irak'ta ABD ve İran etkisinin görece zayıfladığı veya yeniden dengelendiği bir senaryoda ortaya çıkabilecek güç boşluğu, Türkiye için yalnızca güvenlik tehditleri değil aynı zamanda stratejik fırsatlar da yaratmaktadır.

Ankara'nın Irak'taki etkisini farklı alanlarda artırmayı hedeflemektedir.

Irak ile Türkiye arasında son dönemde gelişen diplomatik ilişkiler, iki ülke arasında daha kapsamlı bir iş birliği potansiyelinin ortaya çıktığını göstermektedir. Güvenlik alanında kurulan koordinasyon mekanizmaları ve PKK'ya karşı geliştirilen ortak yaklaşım, Türkiye ile Irak arasında stratejik bir güvenlik iş birliğinin temellerinin atıldığını ortaya koymaktadır. İki ülkenin bu iş birliğini daha da somut hale getirerek ortak güvenlik koordinasyon mekanizmalarının bir sonraki aşamaya taşınarak ortak eylem platformlarının oluşturulmasına, savunma sanayi alanında iş birliğinin artırılması ve hatta bölgesel bir güvenlik paktının dahi oluşmasına zemin oluşturulabilir. Özellikle Türkiye'nin savunma sanayi alanındaki atılımı hem Irak'ın teçhizat olarak desteklenmesi hem de bilgi, birikim ve tecrübe paylaşımı açısından önemli bir potansiyeldir.

Bunun yanında Kalkınma Yolu Projesi gibi büyük ölçekli ekonomik girişimler, Türkiye ile Irak arasındaki ilişkilerin yalnızca güvenlik boyutuyla sınırlı kalmayacağını göstermektedir. Özellikle son dönemde ABD-İsrail-İran denklemindeki bölgesel savaş risklerinin ortaya çıkması Türkiye'yi, rantier ekonomiye sahip Irak açısından daha da önemli hale getirmektedir. Basra Körfezi ve Hürmüz Boğazı üzerinden yaşanan gerginlikte, Irak'ın temel ekonomik dayanağı olan petrolün arzı konusunda yaşadığı sıkıntılar, ülke ekonomisinde ciddi bir daralmayı da beraberinde getirmektedir. Bu anlamıyla Türkiye ve Irak arasındaki mevcut enerji hatlarının yanı sıra yeni enerji hatlarının inşa edilmesi, Irak'ın enerji potansiyeli açısından önemli olduğu kadar, Türkiye'nin bir enerji geçiş ülkesi

olma durumunun yanı sıra Türkiye'nin enerji tedariki açısından da önemli olacaktır.

Bu minvalde Irak'ın ekonomik yeniden yapılanma süreci, altyapı projeleri ve bölgesel ticaret koridorları Türkiye için önemli fırsatlar sunmaktadır. Türkiye'nin Irak politikasının başarısı, bu riskleri yönetirken aynı zamanda ortaya çıkan ekonomik ve diplomatik fırsatları değerlendirebilmesine bağlı olacaktır.

Sonuç olarak Irak'ta ABD ve İran etkisinin gö-

rece zayıfladığı veya yeniden dengelendiği bir senaryoda ortaya çıkabilecek güç boşluğu, Türkiye için yalnızca güvenlik tehditleri değil aynı zamanda stratejik fırsatlar da yaratmaktadır. Ankara'nın Irak'taki gelişmelere yönelik çok boyutlu ve dengeli bir politika izlemesi hem bölgesel istikrarın güçlendirilmesi hem de Türkiye'nin Irak'taki uzun vadeli nüfuzunun artırılması açısından belirleyici olacaktır.

Son Not

¹ Mohamed Eldoh, "US Military Redeployment in Iraq: Strategic Withdrawal or Tactical Shift?", Geopolitical Monitor, 29 Ağustos 2025, <https://www.geopoliticalmonitor.com/us-military-redeployment-in-iraq-strategic-withdrawal-or-tactical-shift/>

² Renad Mansour ve Faleh A. Jabar, "The Popular Mobilization Forces and Iraq's Future", Carnegie Middle East Center, 28 Nisan 2017, <https://carnegieendowment.org/research/2017/04/the-popular-mobilization-forces-and-iraqs-future>

³ Michael Knights, "Iran's Expanding Militia Army in Iraq", The Washington Institute for Near East Policy, 9 Ağustos 2019, https://www.washingtoninstitute.org/sites/default/files/pdf/Knights20190809-CTCSentinel_0.pdf

⁴ Mat Nashed, "Will Iraq Integrate the Popular Mobilization Forces into the State?", Al Jazeera, 18 Ağustos 2025, <https://www.aljazeera.com/features/2025/8/18/will-iraq-integrate-the-popular-mobilization-forces-into-state-institutions>

⁵ Mohamed Eldoh, "US Military Redeployment in Iraq: Strategic Withdrawal or Tactical Shift?", Geopolitical Monitor, 29 Ağustos 2025, <https://www.geopoliticalmonitor.com/us-military-redeployment-in-iraq-strategic-withdrawal-or-tactical-shift/>

⁶ "Türkiye-Irak Güvenlik Mekanizması Görüşmesine İlişkin Ortak Sonuç Bildirisi Yayımlandı", Anadolu Ajansı, 14 Mart 2024, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/turkiye-irak-guvenlik-mekanizmasi-gorusmesine-iliskin-ortak-sonuc-bildirisi-yayimlandi/3164836>

⁷ Mehmet Alaca ve Haydar Karaalp, "Türkiye-Irak Development Road Project: Enhancing Regional Connectivity, Trade", Anadolu Ajansı, 16 Eylül 2023, <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/turkiye-irak-development-road-project-enhancing-regional-connectivity-trade/2993555>

Bilgay DUMAN

HAKKINDA

Duman, lisans ve yüksek lisans eğitimini sırasıyla 2004 ve 2007 yıllarında Kırıkka-
le Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlamıştır. Doktorasını 2024
yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde "2003
Sonrası Irak'ta Etnisite-Mezhep İlişkisi: Türkmenler Örneği" başlıklı teziyle dok-
torasını tamamladı. 2004 yılında itibaren Türkiye'deki farklı düşünce kuruluşla-
rında araştırmacı, uzman ve koordinatör olarak görev aldı. Kasım 2024 itibari ile
Anadolu Ajansı'nda çalışmaya başlayan Duman, Stratejik Analiz Müdürü olarak
görev yapmaktadır. Bu görevinin yanında farklı üniversitelerde Ortadoğu üzerine
dersler veriyor. Ortadoğu ve özellikle Irak çalışmalarına yoğunlaşan Duman, Türk
dış politikası ve Türk dünyası üzerine de araştırmalar yapıyor. Ulusal ve uluslara-
rası düzeyde pek çok yayını, panel, konferans ve semineri bulunan Duman, farklı
medya kuruluşlarında da görüşler sunuyor. Ayrıca uluslararası gözlemci olarak
farklı ülkelerde seçim gözlemlerinde bulunuyor.

Babil Research

Strategic Advisory & Analysis